

LIBRIO LIB
MAYHE

DISCURSUS POLITICUS
De
PRUDENTIA

*Tum Legislatorii tum Politicā seu Civilī, Deo Ter Opt.
Maximo benignè annuente, in novā Aca-
demia Aboënsi exhibitus*

P R A E S I D E
M. MICHAELE O. VVEXIONIO
Polit. & Hist. Professore Pub-ordinario

R E S P O N D E N T E
ENEVALDO S. PONTANO Smol.
S. R. M.tis Stipend.

Ad quem ventilandum Reverendi Consultissimi &
Clarissimi Domini Professores & Adcessores,
præter ordinarios opponentes, amicè
& officiœ invitati fuerunt

Genes. dr. 4. vint^{mo} In Auditorio Majori 18. Decembbris 1641.

Si Prudentiam amplecteris ubiq; idem eris; Et prout rerūm
temporūm varietas ————— exigit te accomodes te
Nec te in aliquib; mucrone fes; sed potius aptes. Si
q; Elden est, tūm "palmar extendit" et cūm in pugnūm astri
"in ABOGIE"

Typis Exscribebat Petrus Wald Acad. Typographus,

ANNO 1642.

Item. Socrates interrogatus qd ēt prudentia? ANIMA
Concinnitas. Stob. serm: de Prudentia.

Sacro Vati,

Reverentiae, Claritatis & Eminentiae dignitate gravissimo
Viro, ac sanctae pietatis zelo religiosissimo Domino,

Dn. M. NICOLAO KROKIO
Episcopatus Wex. Ptæsidi dignissimo, Mæcenati suo ac Patro-
no magno, debito honoris cultu ætatèm prosequendo.

Reverendis atq; Clariſſimis viris D. Capitularib⁹ in eadem
Diœcesi attentiſſimis; nec non incliti nuper instaurati Gymnaſij ibidem
Lectorib⁹ perindustrijs, Fautorib⁹ suis singulari observantia colends

Venerandis quoq; Consultiſſimis, Clariſſimis,
Fortiſſimis atq; Humaniſſimis Viris:

D. M. Nicolao Rubenio Paſto. D. Zachariae Rothovio, Dica-
ri in Hvitarydh / Berga & Sterij Regij quod Iunecopia est,
Dörapr meriſſimo. Fisciſti ut Consultiſſimo ita pru-
dentiſſimo.

D. M. Benedicto P. Komstadio. D. Johanni M. Paſtori in Hoff-
ri in Wifſtada/ Nydael & Swånerum Promptiſſimo. manetorp & Fureby vigilans:
D. M. Christierno A. Osengio, D. Bononio Hieronimi, Paſto-
ri in Annestadha/ Nottia & Aringzås
& Torpaſideliſſimo & consang- fideliliſſimo.

vineo optimo. D. M. Olao Nic. Marelandro
D. Johanni Canuti, Paſtori in Angelstadha & Liungby fi- quondam præceptor meo deſi-
deratiſſimo.

D. Benedicto, Paſtori in Liungby & litaris in Ostrogothia Capita-
& Hampnada impigerrimo. D. Petro Pauli, V.D. commini-
ne fortiſſimo.

D. Guðmundo Cauuti, Paſtori in Ranna indeſeo. D. Petro Pauli, V.D. commini-
stro in Annestadha paratiſſimo.

Hocce exercitium debitæ reverentiae, hraoris &
gratitudinis ergo testatum atq; ſacratum vult

Eneyaldus S. Pontanus..

Præfatio ad benevolum Lectorem.

Omnes & singulos muneris sibi divinitus concrediti quotidiè memores esse oportere, ut recta ratio suadet, ita publica utilitas mandat; proinde cum partes docendi in novâ hac Academia à S.R.M:te nobis Clementissimè commissæ sint, nostrum est in id sedulò incumbere & invigilare, ne ullam demandati officij particulam negligamus aut oscitanter tractemus: cumq; inter alia quæ constitutiones nostra Academia à singulis Professoribus requirunt, etiam injunctum sit publicam quotannis unam alteramvè Disputationem proponere quo juventus non tantum privatim in hoc exercitij genere, quod & mentem acuit, & linguam informat, & veritatem aperit & animos modulosq; animi sensa, in congressib; aptè proferendi conciliat; sed etiam publice periclitetur & exerceatur. Nè igitur hâc in parte, Studio & juventuti nostroq; muneri decessimus, sapientiæ in Senatu Academicō deliberatum est. Omnes quidem progressum optavim⁹ difficultates interim, remoras & incomoda per plurima, dum Typis destituimur, omnes vidimus: eos igitur magno cum desiderio expectavim⁹, & simul etiam comodiorem occasionem Disputationes proponendi. Et quia mediante S. R. M:is munificentiâ, quæ etiam in hoc splendidissimè nobis illuxit, de Calchographiâ in proximè sequuturum tempus vernale demum certiores facti sumus, placuit interea Disputationes pro re natâ inchoare, ne Studiosorum commoda, quantum in nobis, diutius remoraremur. Venerando igitur Senatu Academicō sic decernente primam nunc Disputationem propono: eamq; selegi materiam quæ & Professioni meæ congrua & tractatione dignissima est. Anno enim præterlapso,

durante meâ in beneficiarios regios inspectione, Philosophie moralis
partem generalem, quæ de virtutibus & bonis moribus agit, Disputa-
tionibus aliquot comprehendit & Stipendiarijs proposuit: Pruden-
tiæ a tractationem particularem huc usq[ue] reservavi. Quamceu
omnium virtutum fasciculum, compendium & Epitomen mentis

Sen. E- humana bonum perfectum à Senecâ appellatam: quæ sola præire
pist. 89. & ad rectè faciendum ducere à Platone dicitur: cui quicquid est fa-
Plat. in mulatur ut Menader inquit Prudentiam, inquam, præsenti discus-
Men: su delineare satago. Constitueram euidem jam pridem ex-
actam ejusdem tractationem exhibere; verum partim propter oc-
cupationum varietatem & multitudinem, partim ob temporis
brevitatem, quia ante anni præsentis exitum Disputationem habe-
re visum est, maximè quia per præli defectum, prolixior tractatus
commode in lucem edi nequit, desiderio meo & aliorum expectatio-
ni in præsentiarum satisfacere nō potui, quin igitur aptiori occasione
intendere cogor, & hæc ipsa etiam tum sub incudem revocare &
augere non pigebit; ut Deo Opt: Max: succeſsum largiente voto
me aliquando ex solvam tractationemq[ue] pleniū absolvam. Faxit
omnipotens eternus Deus, ut hæc Disputatio non minus ac sequitur &
omnes in nominis Divini laudem, reipub: literari & incrementum &
totius Patriæ emolumentum vergant ac dirigantur!

Thesis I.

Quanquam in hac naturæ imbecillitate nemo absolu-
lute perfectam assequi possit Prudentiam adeò ut in Pruden-
tia consultando vel agendo nusquam hallucinetur; id enim tia:
Solius est Divinitatis nunquam errare: Cum etiam
protoplastos licet integerrimos, lapsos esse, heu dolor, mi-
mis quam certum est: Nihilominus tamen cum alios alijs
prudentiores esse indies comperiamus, Et quosdam, licet
pauciores, rarius penitenda consilia vel sequi vel capta-
re, quosdam v. aut damnoſa ut plurimur agitare Et per-
sequi consilia, aut planè nulla; sed bestijs non absimiliter
in diem vivere, idq; prius agere quod prius sese offert, nul-
lo neq; honestatis neq; utilitatis habito respectu; dari
Prudentiam cuius ductu Et nobis Et alijs recte consu-
lere possumus, ne Andabatarum more clausis q: oculis in
obeyendas functiones ruamus, constanter afferimus.

II.

Prudentia q: Providentia, quia id quod consultissi-
mum est providet, eodemq; sensu à nostratibus forsich-
tigheet dicta est, Græcis phronesis, quod bonæ mentis
ars sit; Et ut Cic. ait: ut medicina valetudinis, sic
vivendi ars est Prudentia; Hæc enim propria est ho-
minis virtus, Principis oculus, omnium virtutum

2. Quid
sit?

Cic. 4. de
fin.

directrix. Sine hac nec reliquæ virtutes usum & utilitatem, nec conversatio humana finem, nec beatitudo perfectionem adsequitur. Plura quidem in Principe requisita ponunt Politici, verum sine alijs multi per Prudentiam enituerunt, sine hac nemo unquam, ut ut cæteris stipatus, inclaruit: Exemplo sunt, inter alios quam plurimos, apud Romanos Marcus Aurelius Imp. xvii. & S. Ericus apud nostros qui nec stemate nec opibus initio valuerunt: Quicquid v. & quanti fuerunt, id omne per Prudentiam fuerunt.

III.

Sciendum a. per Prudentiam nos hic non quamlibet solertiam & sagacitatem intelligere, quæ etiam in fœsi hominis & bestiolis non raro summa invenitur, sic formica futurorum gnara alimenta congerit; in aviculis, muribus, solitetur. Elephantis alijsq; irrationalibus mira sepè industria reperitur, quæ tamen instinctum naturalem magis quam veram Prudentiam arguit. Nęq; de œconomica huc vice ex profiso agimus Prudentiam quā domui & familia recte prospicitur, ea enim partim naturalis etiam est, ut ex brutorum exemplis patet, partim usu & urgen- te necessitate addiscitur. Quippe tempore & exemplis magis quam certis præceptis nititur. Quin & præcepta requirit sed praxim ac diligentiam ubiorem. Prudens namq; œconomus antè omnia non quibus opus est, sed quod necesse est acquirat. Hisq; potius

statutus medijs ad rem familiarem augendam, quæ pauciores sumptus difficultatem minorem fructus v. ubiores adferunt. Nec ullum honestum lucrum parvi ducat aut negligat. Et quod rei caput est, successum & benedictionem divinitus petat & expectet. Longè pluradari possent præcepta maximè si personarum, locorum & circumstantiarum varietas, quæ fermè infinita est, respicienda esset, quæ arctis hisce cancellis includinequeunt. Ad duo tamen principia has & alias omnes regulas œconomicas non incommodè revocari posse, licet non adeò expertus, crediderim. Nimirum.

1. Bonus œconomus omnem licitam & honestam rem augendi Occasionem perspiciat eamq; non negligat. Et 2. Piè & honestè partis decenter & parcè utatur. Quæ si quis juxta alias demandatum sibi officium piè ante oculos habuerit, experientia ipsa sat magnam præceptorum & observationum copiam suppeditabit. quæ in aliud tempus reservanda.

IV.

Multò minus hic per Prudentiam indigitamus vanam multorum fallendi & simulandi subtilitatem, vel potius vafritiem quæ sèpius perniciosa quam laudabilis. Quasi v. vulpeculam agere (quod animal propter tias astutiam omnibus exosum est) aut stellionatus criminе reum agi, inò Diabolum ipsum imitari eximium esset, qui simulatè in angelum lucis se transformando, p. c. Fallax astutia non est Prudens

nis passib^o ad fallendum & nocendum gravatur. Quamvis autem simulatio non raro licet adhiberi possit, juxta tritum, qui nescit dissimulare, nescit regnare: non tamen ita ut in ejus vergat exiū quē salvare oportuit. Neq; Prudentia in simulando, sed potius in simulatione recte adhibendā consistit.

V.

5. *Vera definitio prudentiae.* Verūm prudentia nobis est honestorum, verorum & utilium perspicientia ad hominum salutem directa.

Hac omnium actionum humanarum regula esse debet, ut bonum eligatur, malum fugiatur; ideoq; tripli-cem ipsi oculum morales Philo Sopha attribuerunt; Memoriam, quā præterita; Intelligentiam, quā præsentia; & Providentiam, quā futura considerat; tum ut instar oculi omnes nostras actiones in particulari ad præscriptum omnium virtutum dirigat: tum ut Reip. utilia prospiciat.

VI.

6. *Distinctio sive divisione prudentiae.* Unde Prudentia alia Privata dicitur, quā quisq; privatim sibi consulit vitamq; dirigit, & alias Ethica dicitur. Atq; in eo consistit, ut quis salutaria vitæ consilia capiat, vel seletetur, quo pulcherrima & honestissima reddatur: quod sit si omnium & singularum virtutum trames & præscriptum teneatur. Alia Publica est, quæ directe, primario & immediate Reipubl: inservit, vel in Iustitiā administrandā, vel ijs quæ regno, civitati

ES

Et Reipub: proficua Et salutaria sunt prospiciendo, sug-
gerendo Et agendo; ijs proinde maxime necessaria est,
qui alijs præesse debent, & unus vel pauci multorum
saluti consulere. Quod dupli fit viâ: 1. Vel Le-
ges necessarias atq; utiles condendo, Et secundum easdem
legitimè judicando. 2. Vel in alijs negotijs, quæ publicam
utilitatem sive bello sive pace concernunt, consilia mi-
nistrando Et recte consulendo.

VII.

Ideoq; Et hæc Prudentiæ species gemina existit, 7. Publi-
nimirum Nomothetica seu legislatoria & Iudicia-
ria; aut bûleutice sive Consiliaria. Utraq; huma-
nam societatem Et jungit Et conglutinat Et conservat. si.
o.

VIII.

Legislatoria Prudentia al: Nomothetica re- 8. Nomo-
num seu politiam super certas leges struit & fun-
dat: quam, in nostra præsentim patriâ, ubi optimis le-
gibus multis jam pridem retro seculis respubl: constituta
est, tantopere necessariam non habemus: nihilominus
tamen nulla Resp. tam bene constituta reperitur, quin
novi emergentes casus, temporū vicissitudines Et mo-
res hominum subinde mutati, novas requirant interdum
Leges, Comitialia decreta atq; recessus. Sicut a-
lia atq; alia remedia diversis temporibus uni Et eidem
corpori utiliter adhibentur: Ita temporum Et circum-
stantiarum vicissitudines aliud atq; aliud reip. utile fa-

ciunt. Salus enim & utilitas reip, suprema lex esto.

IX.

9. An II.
mutida?
Exem-
plum.

Quin igitur etiam in Iure nostro illustre mutationis exemplum habemus quod c. 3. Róng. B. L. L. constanter adseverat Regem Svecorum non tam hereditario jure, quam electionis titulo assumendum esse: id tn. anno salutis 1544. Non minori cum aplausu subditorum quam evidenti totius patriæ communitate in Comitijs Arofensijs mutationum esse novimus. Quot enim ex priscorum electionibus bella indeq; Patriæ devastations; quot regum etiam optimorum cædes; quot procerum emulations; in quam varias partes s̄ape itum annales pleno ore loquuntur. Verum enim vero magnâ hic opus est Prudentiâ ut mutationes hujusmodi cautè, & aliud q: agendo instituantur. Sic videmus prudentissimos regni optimates una cum pientissimo Rege Gustavo I.mo, velut aliud intendentes, legem priorem in utiliorem mutasse. Neg. enim solum Publicè concionabant aut rationes accumulabant, quare consultius esset hæreditarium quam electum habere regem, intelligentes hoc rudi plebecu' & facile suspectum fore, ut potè apparenti libertati præjudicans: quamvis præcipuis mutationis hujus scopus & Senatoribus & Regi fuerit Salus publica: Verum etiam plausibilem aliam causam, cui populus sine rubore refragari non posset, adjungebant & præcipue urgebant:

NOTCHOLN
CITRAURIN

815

gratitudinem nimirum erga regem ejusq; inclytam
familiam ob immensa patriæ præsita beneficia. Ita
Et hoc factum est; gratos se hoc officio Regi declararunt
Et eo ipso summum beneficium acceperunt. Sic inescan- Cavet
proceden-
dum sepe vulgus quod alias intractabile est, non secus ac homo ru-
dis aut aliud animal ægrum, membrum lesum à Medico vel Chirur-
go tractari recusat, sed quantis potest viribus mordendo & recalci-
trando adversatur: Leniter igitur tractandum & demulcendum;
ut Vomica prius aperta sit quam sentiat: & levamen ex medica-
mento vel instrumento prius quam medicamentum vel instrumen-
tum ipsum advertatur.

X.

In legibus ferendis quid ex utilitate status sit, to- 10. Le-
tiusq; populi sedulo ponderandum, genius & natura gislatori
cum regionis tum gentis accuratè notandus; qua de re quid ob-
prolixè Bodinus de rep. l.5.c. 1. &c. servan-
dum.

Aliter n.bellicosi subditi; aliter simplices; aliter
lucri cupidi, aliter honorum appetentes tractandi: illi
multitudinem militum, isti servorum, hi mercatorum,
postremi nobilium numerum augent. Neq; adeò ab-
surdum ut nonnulli autumant, unum genus præ cæteris
utiliter augeri. Sic E. G. multiplicentur Nobiles id neq; Nobiles
subditis nocebit. Itanamq; 1. Excitabuntur invicem ad officia multipli-
& fidem erga Magistratum. 2. Ad pericula & labores subeundum cari ans
pro patriâ invitantur. 3. Quilibet eò magis de medijs se suosq; utile?
sustentandi statumq; suum conservandi sollicitus erit, quod publicè
etiam proderit. 4. Melius habebunt ruricula dūm ab alijs in A-
gricultura diriguntur & defenduntur, quam si à vespis & crabro-
nibus deglubantur. 5. Nec fisco decedet, cum indè redditus & ve-

Etigalia ex frumento, pecoribus, armentis, mercimonij, & ordinis alijs &
fructibus quibus frugi Nobiles intenti sunt, corona atqueantur. 6. I-
dem probant aliarum rerump. exempla. Verum de his hac vice
ita obiter in transcurso.

XI.

11. Lex quæ in genere est præceptum facienda ju-
bens, & non facienda prohibens: aut est Divina.
Deum immediate promulgatorem agnoscens; aut na-
turæ, quæ instinctu naturali apud omnes vel plerasq; gen-
tes servatur; aut positiva, quæ ab hominibus potestate
instruētis lata est; de qua nobis hic potissimum sermo est.
Leges hæ humanæ aut fundamentales sunt de regno
ineundo; aut Civiles (strictè) de eodem administrando.
Qualis. Omnes a Iustæ sunt, publicè utiles immò necessariæ
adeoq; possibiles sive integro regno & toti reip. dentur
sive certo collegio & societati figantur: Præterea divi-
no & naturali juri congruant. Non sint ambiguæ
nimisq; obscuræ; & breviores potius quam verbosæ.
Nec ratio legis anima, desideretur. Quin & hoc
legumlatoribus advertendum, ne legum numerº nimium
e crescat: sed paucæ sint, at multa comprehendant.

De multiplicatione igitur jam adeò non laborandum,
sed potius in id incumbendum; ut secundum leges latas
justè judicetur.

XII.

12. Judiciaria igitur prudentia, quæ juxta leges latas
aria præ-
dicta docet pronunciare sententiam, cum primis nobis
debet quid cjt

est necessaria. Requiritur a. à judice imprimis ut Leges Boni ju-
sciat & intelligat, quod non est verba tantum tenere, ut dicis re-
loquitur Ictus, sed earundem vim atq; sensum. Neq; in- quisita.
utilis erit & peregrinarum legum ac statutorum cognitio, sic ubi no- l. 17. ff.
stræ vel tacent vel obscuriores sunt, ut ad similia procedi possit, licet de ll.
secundum eas non judicandum. Deinde judex etiam ali-
quam habeat rerum experientiam, alias i. casus & fa-
cti species dextrè percipere nequit. Id est veritatem
elicere; & legem accommodare.

XIII.

Præterea judex aliquâ Philosophiæ, maximè Pra- Philoso-
Eticæ, cognitione imbutus erit, ut honestum ab inho- phia co-
nesto & turpi, actionem voluntariam, invitam & mix- gnitio
tam, ignorantiam universalem & particularem dis- quid
cernere possit: alias & quam rarò pronunciabit senten- prospic?
tiam, sed vel rigidam nimis, vel laxam & remissam:
Neq; enim qui homicidium comittit dolosum aut per ignorantiam,
aut coactus eadem penâ plectendus est, quamvis leges generaliter
loquantur.

XIV.

Deniq; affectibus moderari sciat, quod etiam in hâc Affectus
Scholâ discitur, nefavore vel odio ductus, quacunq; de judici cä-
causa, maximè ne turpissimo dorophagias vitio laboreti primen.
& muneribus perditissmis corruptius alteri plus aequo fa-
veat, alterumq; plus justo gravet. Quippe quatvor
j ræcipue pessimi justitiae Consiliarij numerari solent: A-
mor & Odium Cupiditas & Timor. cum judex amore Malicor-
vel siliarij.

2

vel odio alterutrius partis, aut munerum cupiditate, vel
personæ litigantis metu impulsus, aliter quam oportet
sententiam profert; qui omnes à justo judice alienissimè
sunt.

XV.

Pictura
justitiae.

Quapropter justitia olim cæca sive vultu obve-
lato pingi solita, indicans ne personam respiciat judex.
Virgo incorrupta fingebaratur, ne ullis muneribus, blandis
sermonibus precationibus aut assentationibus vincatur
Et corrumpatur. Stateram in manu tenens; ut causæ
accuratè ponderentur Et cunæla ad veritatis trutinam
examinentur; dextrâ gladium vibrans, quo innuitur
justa judicia exsequutioni mandanda, innocentibus in de-
fensionem perversis v. in horrorem Et justas penias.
Tristem demum Et contractâ fronte adumbrabant
torvoq! aspectu; quo injustis terror incutiatur; justis
v. confidentiam præbeat, nullas hic blanditias aut lenoci-
nia, sed justam causam valitaram. Ita veteres justi-
tiam coloribus delinearunt: Iudicium est ijsis factis Et
judicijs hæc exprimere.

XVI.

Iuxta ll.
judican-
dum.

Secundum leges igitur judicandum, nisi praxis vel
rationabilis consuetudo obstat, maximè judicibus inferio-
ribus, Et in prioribus instantijs, à quibus appellatio datur:
illos n. non oportet esse mitiores neq; duriores quam lex
est, ut ait ICtus; sed circumstantijs rectè ponderatis quam
possunt strictissimè ad amissim legum judicare. Pænam

vero

v. mitigare & exasperare ejus est, cuius & simpliciter irrogare aut tollere, nimis Summi Magistratus, & eorum quibus vices suas demandavit. Et jus & equitate semper temperandum ne ex eo injuria oritur. Nulla enim juris ratio aut equitatis benignitas patitur ut jus & equum salubriter pro hominum utilitate introducta sunt, ea duriori tate tem-interpretatione contra ipsorum commodum ad severitatem producamus. Aequitas haec non tam juris apices quam naturam rationem respicit: ab angustijs verborum recedit & nimis arcta legum vincula laxat. Adeoq' in dubijs semper benignior sententia preferenda: Et satius est facinus nocentis impunitum dimittere, quam innocentem damnare. In Summa; meminerit Judex judicium Dei justissimi se exercere ipsiusq' populum judicare, a quo vicissim omnino judicabitur.

XVII.

Cosiliaria Prudentia seu deliberativa de ijs recte 13. Consiliaria
consultare & statuere docet quae publ: emolumen-
Prudens-
tum non minus quam & privatam utilitatem respi-
tia quid?
ciunt, quae Regum, Principum, Magnatum & Sena-
torum q: propria, unde & Senatoria dici solet, ab ijs
etiam discenda & commodissime tractanda est qui in hu-
jusmodi negotijs versati sunt. Quantum tn. vel Po-
liticorum libri, vel mediocris Historiarum cognitio, cum
aliquali experientia suppeditare possunt, præcepta etiam
in Academijs juventuti merito & utiliter proponuntur.

De

XVIII.

Consilia-
rij requi-
sita. De congruente consiliarij etate doctrinā & moribas
Politici; inter alios Schönborn lib. 3. Pol. cap. 22. consu-
latur. Qui idem etiam tria consiliario adesse debere
docet, nimirum. 1. Svalendi libertatem. 2. Sobrie-
tatem & 3, Providam cunctationem. Abesse v.
assentationem; contumaciam, discordiam & privatos af-
fectus. Fusius eandem cordam tractat & quales opor-
teat esse bonos consiliarios Althusius noster c. 27. ostendit.

XIX.

Quoniam a. scriptionis incommoda ex Typorum
defectu prolixiores effervet; ubiorem horum trajecta-
tionem in commodiorem occasionem differre cogimur.
Interim obiter hoc includentes addimus, ut salutaria ha-
beantur consilia, profundamento Pietatem requiri, cum
virtutis studio & infucato amore; Deinde multarum
rerum Experientiam, taciturnitatem & patriæ inser-
viendi desiderium. Consilia non nimis subtilia &
intricata adhibenda; hæc enim non secus ac horologia
magis industrie & subtiliter fabrefacta fragiliora sunt:
ut eleganter loquitur Boterus l. 2. c. 6. de Polit. Illust.

Elegans
s. militu-
do. Nec ostentationē & pompam magis quam felicitatem præse ferant.
Nec nimis ampla sint: Multa enim amplectens pauca stringit.
Atq; ut lentè cōsultādum; ita consulta festinanter exsequenda sunt.

14. Vr-
eam. Deus Ter Opt:Max: Sereniss: Reginam no-
stram Electam justitiæ & prudentiæ spiritu imbuat
& augeat: Nec non Illustriss:os ejusdem R.M:tis

Con-

Consiliarios, diu vegetos & incolumes conservet. Idq; nobis ex Divinâ sua Clementia benignè concedat, ne unquam patriæ nostræ dulcissimæ desint qui justitiam administrare, & salutaria fuggere consilia & velint & valeant!

COROLLARIA.

- I. Homo Christianus bonâ conscientiâ Judicem vel Partem in foro litigantem agere potest. Quæ enim loca Scripturæ obstare videntur, de abusu & privatâ potius vindictâ loquuntur.
- II. Nec minus magistratus pie, sine lassione conscientiâ geri potest.
- III. Hodie etiam salvâ conscientiâ coram magistratu jurare licet: modò fiat de re possibili, justâ, licita & gravi, ut ad gloriam Dei, ita etiam in nomine Dei, & reverenter: tumq; maximè juramentum adhibendum, cum veritas aliter haberi nequit.
- IV. Leges Mosaicæ forenses in Repub. Christianâ necessariò non servantur: populo enim judaico latæ. Quo sublato processus ejusdem forensis licite etiam negligi potest.

MANTISSÆ.

- I. Sveci Germanis antiquiores & eorum lingvâ horum prior fuit. Tritum quidem est & à veritate adeò non abhorrens, *Antiquissima quoq;* (hic sacra excipimus) *fabulosa esse.* Ideoq; quæ de Antiquissimis Regnorum fundatoribus, de vetustissimis Regibus & Heroibus passim referuntur, lubrico magnâ ex parte inniti fundamento. Neq; adeò magnam habere utilitatem hujusmodi quæstiones fatendum est. Quia tamen sàpè incidere possunt

i. Iustin. sunt; & à commensalibus meis in Germaniâ hanc venti-
l. 2. Exe- latam memini, obiter eam hic movere non tædebit.
plo Mæo- Fundamentum assertionis nostræ. *i.* Est idem quo Schy-
tædis palu- tæ antiquitatem suam contra Ægyptios tuentur apud Ju-
dis; Pon- stinum lib. *2.* nimirum æditissima quæq; terræ pars aquis
tici maris decurrentibus primum detecta fuit: terræ autem boreales
& Ægyptij ac Ni- sunt excelsiores, omnia enim ferme flumina hic ab aqui-
li Sc. lone ad austrum tendunt. *2.* Ex Tacito mutuamur à
cœli & soli qualitate; Quis enim præter periculum hor-
2. Tacit ridi & ignoti maris Germaniâ relicta Sueciam peteret in-
de morib. formem terris, asperam cœlo tristem cultu aspectuq; nisi
Germ: patria sit. Cum igitur in Germaniâ quam in Sueciâ mol-
populis lius sit cœlum, benignius solum, sequitur hanc illâ prius
Germa- habitatam fuisse. *3.* Huic etiam sententiæ tota Histori-
nice. corum natio, non modo nostratum sed & aliorum adsti-
Apari ra pulatur, qui septentrionem vaginam gentium vocant.
tione. Ab aquilone populos prodijisse, non v. eò tendisse asseve-
3. Berof: rantes. *4.* Imò expressè Alstedius, Chytræus & alij Ma-
Ioh. M. gogum Tuiscone priorem faciunt. *5.* Ut de eo nihil di-
Coth. E. cam quod lingua Suecana Germanicâ (quamvis una sit dia-
ric: Up- lectis tantum distans) fundamentalior & magis origina-
sal. P. tre- lis sit. Nostra enim nullam pingit literam quam non &
cens. Her pronūciat; cum illorum è contra ut Augen q: Dgen: v mo-
mä: Sche- do ut y in vbel/ modo ut f voll/vihe/ &c. in particulis dies
del. Paul- wie/ sie/ liebe & similibus. Quod argumentum est infal-
lus Fa- libile originis.
gios. Pe- **II.** Goths ex patriâ nostrâ oriundi fuere. Nescio
trus Ber- an refutatione an risu dignus sit Cluverius, optimus alias au-
tius. D. thor & Clarissimus Geographus, qui ex Germaniâ non ex Go-
Paulin: thiâ (Gothlandiam ille putat) Gothos prodijisse defendit,
P. P. Up- quod arctissima hæc sit insula. Verum Vestrugothiam,
liens:

Go-

Gothiamq; australem ducatus amplissimos, ubi vera Go- *D. Ionae*
thia, adeat; Cum Hallandia, Blekingia & Scania, quæ olim *Magni*
Gothorum regibus paruere, quarum respectu, uti & Goth. *Vex: &c.*
landiæ, Rex Daniæ adhuc Gothorum Rex saltari amat:
Has inquam & reliquas eo spectantes Insulas & provincias
adeat; Atq; mirari desinet. Non negamus a. in Gotho-
rum exercitu plurimos fuisse Germanos; Nec aliter fieri
potuit cum Goths ex sedibus suis erumpentes primum Ru-
giam Pomeraniam & vicinora loca occuparint, ibi q; ali-
quamdiu conserderint, undè non paucos admixtos fuisse
Germanos haud mirum. Sic in bello moderno exerci-
tus noster Suecicus dicitur, cum tamen in eo numerosior
pars natione Germani fuerint, ut omnibus notum. Hinc
igitur patet Cluverium de re ignota judicium ferentem,
nec mirum, hallucinatum esse. Majoremq; antiquissi-
mis nostris Legumlatoribus qui Gothorum nomen & ha-
bitationem nuspiam fixam ac stabilem reperiri dixerunt, *c.i.de ju-*
præterquam in Sueciâ & exinde in extras regiones per- *re Regal.*
manasse; quam extraneo authori principia neganti, fi- *Svec: &*
dem habemus. *Goth.*

Grata sient brevia hæc! Perq' otia plura dabuntur.

~~~~~
Ingenio doctrina moribusq; excultissimo Iuveni
Dn. ENEVALDO S. PONTANO
de Prudentia doctè differenti

Munia diversos diversa subire voluptas
Ecce trahit. Spinas hic legit ille rosas.
Castra alius sequitur, vocem lituq; tubeq;
Matribus invisam virginibusq; simul,
Fluctibus Icarijs alius sua linteas mittens
Trabe secans pelagus. Rusticus arva colit. *Maf.*

Mafficus alterius pergratus fancibus humor
Uit curet genium nocte dieq; movet.
Quid Pontanus agit noster? ji scire laboras:
Exhaurit plenis palladis acta animis
Differit egregie quid sit Prudentia mentis
Quae mundum illustrat sol velut igni comus
O docilem mentem celebrandaq; pectoris orsa,
Qua tua sectatur mens animusq; pius!
I porro felix quo te trahit Entheus ardor
Et tandem studijs digna brabea feres.

Animitus sic ad gratulari voluit

P E T R U S S. L I D E N I U S.

A L I U D.

Quod phœbus cœlis, terris *Prudentia præstat!*
 Is pellit tenebras, hæc fugat inscitiam.
 Hinc *E N E V A L D' E* veri dum tu prudentis honores
 Scrutaris, nomen non sinè laude geris.
 Sic per pierios poteris clarescere colles.
 Dum probat ingenium docta Minerya tnum.
 Pergito Musarum stadium decurrere. *Jova*.
 Reddet sic studijs præmia magna tuis'.

Amico sincere dilecto amoris ergo apponebat

G U D M U N D U S J. R O T H O V I U S S m o l .

A L I U D.

Doctrinâ instructi vita & probitate Politi
 Officium Iuvenis ritè probeq; geris:
 Dum dicas doctè quid sit *Prudentia vera*,
 Illamq; à probris asseruisse stides.
 Hinc, Enevalde, tibi succrescat gloria tanta,
 Ut capias doctus, docta repente loca.

Deproperabat Dietericus P. Moll. Smol.